

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O POREZU NA DOBIT

Član 1.

U Zakonu o porezu na dobit („Službene novine Federacije BiH“, broj: 15/16 i 15/20) u članu 36. stav 2. mijenja se i glasi:

„Poreznom obavezniku koji je u godini za koji se utvrđuje porez na dobit izvršio investiranje u stalna sredstva i dugoročne plasmane u skladu sa MRS umanjuje se osnovica za porez za iznos investiranja, a maksimalno do iznosa ostvarene dobiti.“

Postojeći stav 3. se briše.

Dodaje se novi stav 3. koji glasi:

„Poreznom obavezniku koji je u godini za koju se utvrđuje porez na dobit ostvario prihod po osnovu izvoza, umanjuje se obaveza obračunatog poreza za onoliko procenata, koliko prihod ostvaren izvozom učestvuje u ukupnom prihodu za tu godinu.“

Stav 4. mijenja se i glasi:

„Ako porezni obaveznik u periodu od pet uzastopnih godina izvrši investiranje u stalna sredstva i dugoročne plasmane u skladu sa MRS u ukupnom iznosu od najmanje 20 miliona KM, s tim da u prvoj godini investira najmanje 4 miliona KM, umanjuje se iznos obračunatog poreza na dobit za 50%.“

Postojeći stav 5. se briše.

Dodaje se novi stav 5. koji glasi:

„Ukoliko porezni obaveznik investira iznos od najmanje 20 miliona KM u kraćem razdoblju od pet godina ima pravo na umanjenje poreske obaveze 50% kao da je investirao pet godina.“

Stavovi 6. i 7. se brišu.

Stav 8. postaje stav 6.

Stav 9. postaje stav 7.

Član 2.

Član 37. mijenja se i glasi:

(1) Poreskom obavezniku umanjuje se porez na dobit za novoprimitljene zaposlenike i to za:

1. 100% za prvu godinu
2. 75% za drugu godinu
3. 50% za treću godinu
4. 25% za četvrtu godinu.

(2) Porezni obaveznik ima pravo na porezno priznati rashod u visini četverostrukog iznosa bruto plaće isplaćene zaposlenim osobama sa invaliditetom.

Alternativa:

U članu 37. u stavu 1. tačka a) mijenja se i glasi:

„Trajanje ugovora o radu mora biti najmanje na razdoblje 6 mjeseci s punim radnim vremenom ili na kraće razdoblje, ali koje u kontinuitetu traje minimalno 6 mjeseci.“

U tački b) broj „pet“ mijenja se sa brojem „jedan“.

Postojeći stav 2. se briše.

Dodaje se novi stav 2. koji glasi:

„Porezni obaveznik ima pravo na porezno priznati rashod u visini četverostrukog iznosa bruto plaće isplaćene zaposlenim osobama sa invaliditetom.“

Član 3.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

OBRAZLOŽENJE

ZA DONOŠENJE ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O POREZU NA DOBIT

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu III.1. tačka c), koji je izmijenjen Amandmanima VIII, LXXXIX i CVI, i člana IV.A.20.(1) j) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, prema kojima je u isključivoj nadležnosti Federacije donošenje propisa o finansijama i finansijskim institucijama Federacije i fiskalna politika Federacije, a Parlament Federacije, uz ostala ovlaštenja predviđena Ustavom, odgovoran je za donošenje zakona kojima se razrezuje porez ili na drugi način osigurava potrebno finansiranje.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Izmjene Zakona o porezu na dobit odnose se na:

- uvođenje poreskih olakšica po osnovu izvoza
- umanjeње poreske obaveze u skladu sa investiranjem koje izvrši porezni obveznik
- uvođenje poreskih olakšica po osnovu zapošljavanja lica sa invaliditetom.

Ukidanje olakšica za izvoznike koje su postojale u ranijem Zakonu, ima višestruke negativne posljedice na ukupnu privredu u FBiH. Ukidanje je kratkoročno "zakrpilo" budžetske rupe, dok dugoročno dovodi do gušenja proizvodnje i izvoza, izvlačenja stranog kapitala, smanjenja novih investicija i radnih mjesta, a što ozbiljno utječe na ukupnu ekonomsku stabilnost države. Zbog toga je neophodno ponovno uvođenje poreskih olakšica po osnovu izvoza.

Također, cilj države je da investiranjem podiže konkurentnost domaće privrede, veće zapošljavanje, a po tom osnovu i veće punjenje budžeta i vanbudžetskih fondova. Nesporno je da je u Federaciji BiH došlo do pada investicija, stoga je neophodno u zakonu poreskim olakšicama podstaći investicije, obzirom na njihov značaj.

Obzirom da je Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju lica sa invaliditetom predviđa da pravno i drugo lice koje zapošljava lice sa invaliditetom ima pravo na porezne olakšice utvrđene poreskim propisima, stoga ovaj zakon treba regulisati navedene olakšice.

III. OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBI

Članom 1. je predložena izmjena člana 36. Zakona, a odnosi se na poreske olakšice po osnovu izvoza i umanjenje poreske obaveze u skladu sa investiranjem koje izvrši porezni obveznik.

Potpuno je neopravdano zahtijevati da se samo za investicije iz vlastitih sredstava ostvaruje pravo na poreznu olakšicu. Cilj države je da se investiranjem podiže konkurentnost domaće privrede, veće zapošljavanje a po tom osnovu i veće punjenje budžeta i vanbudžetskih fondova. Pri tome je potpuno nebitno da li te investicije potiču iz vlastitih sredstava, kredita, lizinga ili bilo čega drugog. Proizvodna oprema nije pojam koji poznaju MRS. MRS poznaju samo stalna sredstva.

Nadalje, postojeći stav 3. je nepotreban, jer je riječ o pravnom pleonazmu, a također je nebitno u koju vrstu stalnih sredstava se ulaže.

Također, **smatramo da ukidanje ranije postojećih olakšica donošenjem ovog zakona ima višestruko negativne i nenadoknadljive posljedice na ukupnu privredu Federacije Bosne i Hercegovine.**

Razvoj proizvodnje i izvoza za sobom povlači razvoj svih ostalih privrednih sektora u državi. Radna mjesta otvorena u proizvodnji, višestruko se multipliciraju na otvaranje novih radnih mjesta u trgovini i uslužnim djelatnostima te se samim time povećava dobit privrednih subjekata u tercijarnom sektoru.

Olakšice koje su važile ranije omogućavale su i poticale „zdrave“ privredne subjekte u Federaciji, kao i strane investitore, da ostvarenu dobit usmjeravaju u proizvodnju i na taj način, umjesto izvlačenja kapitala stvaraju novu vrijednost, otvaraju nova radna mjesta u proizvodnji i povećavaju konkurentnost same države. Ukidanje tih poreznih olakšica je kratkoročno „zakrpilo“ budžetske rupe dok dugoročno dovodi do „gušenja“ proizvodnje i izvoza, izvlačenja stranog kapitala, smanjenja novih investicija i radnih mjesta, a što bi ozbiljno utjecalo i na ukupnu ekonomsku te političku stabilnost države.

U nedostatku poreznih olakšica „zdravi“ privredni subjekti koji predstavljaju nositelje razvoja države svoj kapital će „izvući“ i preusmjeriti u susjedne države (Slovenija i Hrvatska) koje trenutno važećim zakonskim propisima u vidu poreznih olakšica stimuliraju ulaganje u proizvodnju i zadržavanje ostvarene dobiti u temeljnom kapitalu društva.

Zbog navedenog, nesporno je da su izmjene poreznih olakšica ovim Zakonom o porezu na dobit dugoročno proizvele kontraefekt. Naime, destimuliranje proizvođača i izvoznika koji čine nositelje razvoja države (realni sektor), dovodi i do slabljenja privrednih subjekata u tercijarnom sektoru (trgovina, uslužne djelatnosti) te analogno tome i smanjenja prihoda države ostvarenog od ubiranja poreza na dobit u apsolutnom iznosu.

Računica je vrlo jednostavna: privredni subjekt koji ne ostvaruje dobit ne može ni platiti porez na dobit.

Smatramo da su upravo porezne olakšice prema ranijem Zakonu o porezu na dobit (stimuliranje izvoza, odnosno stvaranje nove vrijednosti) bile odlično rješenje jer su omogućavale cjelokupnoj privredi Federacije bolje poslovne rezultate a samim time i veći prihod državi ostvaren ubiranjem poreza na dobit.

Na temelju navedenog, nesporno je da je ukidanje poreznih olakšica negativno utjecalo na sve:

- država ostvaruje manji prihod od ubiranja poreza na dobit ali i ostalih povezanih poreza slabljenja privrede;
- proizvođači i izvoznici su primorani ostvarenu dobit izvlačiti iz FBiH i usmjeravati u susjedne države;
- strani investitori svoj kapital će uložiti u države sa povoljnijom poreznom politikom a postojeći će premjestiti proizvodnju u susjedne države;
- privredni subjekti u tercijarnom sektoru (trgovina, uslužne djelatnosti) ostvariti će lošije poslovne rezultate a što će dovesti do smanjenja radnih mjesta te ubiranja prihoda od poreza;
- slabljenje privrede dovest će do zatvaranja privrednih subjekata, smanjenja radnih mjesta, a što će najviše osjetiti građani države slabljenjem standarda ali i država kojoj će se smanjiti prihodi od drugih povezanih poreza (porez na dohodak, porez na dodanu vrijednost, doprinosi za zaposlene i sl.).

Članom 2. predložena je izmjena člana 37. u smislu definiranja da se poreskom obvezniku umanjuje porez na dobit za novoprimljene zaposlenike:

- 100% za prvu godinu
- 75% za drugu godinu
- 50% za treću godinu
- 25% za četvrtu godinu.

Također, definirano je da porezni obveznik ima pravo na porezno priznati rashod u visini četverostrukog iznosa bruto plaće isplaćene zaposlenim osobama sa invaliditetom.

Kao alternativno rješenje predlažemo izmjenu člana u smislu da porezni obveznik ima pravo na porezno priznati rashod u visini dvostrukog iznosa bruto plaće isplaćene novoprimljenim zaposlenima ukoliko je trajanje ugovora o radu najmanje na period 6 mjeseci sa punim radnim vremenom, ili na kraće razdoblje, ali koje u kontinuitetu traje minimalno 6 mjeseci i pod uvjetom da novoprimljeni zaposleni nije bio zaposlen kod poreznog obveznika ili povezanog lica u prethodnoj jednoj godini. Porezni obveznik ima pravo na porezno priznati rashod u visini četverostrukog iznosa bruto plaće isplaćene zaposlenim osobama sa invaliditetom.

Poreske olakšice po osnovu novog zaposlenja pokrenut će nova zapošljavanja. Nova zapošljavanja ujedno znače veću potrošnju, čime se obezbjeđuje veće punjenje budžeta i vanbudžetskih fondova. Usvajanjem predloženog rješenja pokazat će se da vlast vodi brigu o građanima, njihovom zapošljavanju, a samim tim i smanjenju odliva radne snage u državu izvan BiH.

Također, u trenutno važećem zakonu je potpuno neopravdano zahtijevati da novozaposleni nije radio pet godina kod poreznog obaveznika ili povezanog lica. Period od 12 mjeseci je sasvim dovoljan da bi se izbjegle manipulacije.

Što se tiče poreznih olakšica za slučaj zapošljavanja osoba sa invaliditetom one su veoma bitan poticaj za koji smatramo da bi trebalo regulisati ovim zakonom. Naime, na taj način pruža se prilika za zaposlenjem socijalno osjetljivim kategorijama. Profesionalna rehabilitacija, osposobljavanje i zapošljavanje lica sa invaliditetom je od posebnog javnog interesa.

Imajući u vidu da član 48. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju lica sa invaliditetom predviđa da pravno i drugo lice koje zapošljava lice sa invaliditetom (u daljnjem tekstu: poslodavac) ima pravo na porezne olakšice utvrđene poreskim propisima, smatramo da ovaj Zakon treba navedene olakšice regulisati.

U prilog tome ide i argument da mnogi međunarodni dokumenti propisuju da države članice trebaju poduzimati mjere ekonomske i fiskalne politike u cilju zapošljavanja osoba sa invaliditetom. *Konvencija MOR-a o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju invalida (br. 159)* u članu 3. propisuje da svaka članica treba preduzeti mjere u cilju unapređenja zapošljavanja invalida na otvorenom tržištu rada. *Standardna pravila za izjednačavanje mogućnosti za osobe sa invaliditetom u pravilu br. 16 stav 3.* koji se odnosi na ekonomsku politiku propisuju da: Nadležne vlasti Bosne i Hercegovine, entiteta i Distrikta Brčko trebaju razmotriti uporabu ekonomskih mjera (zajmova, poreznih izuzeća, posebice izdvojenih sredstava donacije, specijalnih fondova itd.) radi stimulacije i podupiranja jednakopravnog sudjelovanja osoba sa invaliditetom u društvu. Navedeni standardi su u skladu sa Odlukom o prihvatanju „Standardnih pravila za izjednačavanje mogućnosti za osobe sa invaliditetom“ (Sl. glasnik BiH broj: 41/03). Nadležni organi vlasti u Bosni i Hercegovini, entiteti i Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine, obvezni su primjenjivati i zajedničkim djelovanjem provoditi aktivnosti u cilju poboljšavanja položaja osoba sa invaliditetom.

U skladu sa Međunarodnim konvencijama koje regulišu oblast zapošljavanja invalidnih osoba, a koje je BiH potpisala i ratifikovala, postoji obaveza potpisnica da u svom zakonodavstvu obezbijede stimulatívne mjere za zapošljavanje invaliditetnih osoba, a naročito poticaj u poreznoj politici.

Smatramo da bi uvođenje ovog poticaja predstavljalo mjeru kojom bi unaprijedilo zapošljavanje osoba sa invaliditetom u FBiH.

Članom 3. utvrđeno je da ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

IV. FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provođenje ovog zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u Budžetu Federacije BiH.